

EXPUNERE DE MOTIVE

“Nu poți interzice existența unui cuvânt prin Lege, dar poți emite norme care să „filtreze” utilizarea abuzivă a unor formule”, spunea profesorul George Pruteanu într-un articol publicat la începutul anului 2008. Și tot domnia sa făcea o expunere pentru limitarea utilizării cuvântului „rom” și revenirea la utilizarea secularului „țigan”. Redau o parte a acestei pledoarii, argumentele conținute fiind relevante pentru domeniul și scopul avut în vedere.

<<Cuvântul „rom” este de origine țigănească. În limba țigănească înseamnă "om, persoană". Vocabula nu a apărut după 1989 ci, vizibil, după Primul Război Mondial; în perioada interbelică au existat organizații și publicații care foloseau, în denumire, cuvântul *rom*, în paralel cu altele care-l foloseau pe cel tradițional, *țigan*.

Motivația de atunci era similară cu cea invocată după 1990: încercarea de scoatere a etniei de sub incidența conotațiilor peiorative ale cuvântului *țigan*. Nu cred că e o soluție, pentru că o ameliorare ar fi schimbarea realităților, nu a cuvântului care le denumește.

Cum ar fi ca acei români care sunt prost văzuți în Italia, de exemplu, să pretindă că ei nu mai sunt "români", ci "daci" sau "vlahi"?!

În ceea ce ne privește, ca națiune, cuvântul generează confuzie pe plan internațional. Sute de milioane de oameni de pe Planetă n-au studii filologice și de etimologie. Ei fac o asociere firească (și justă!) între terminația *-ia / -(an)ia* și țara (= națiunea ei) care are această particulă: *Britania* = *brit* + *ania* = "țara briților, a englezilor"; *Mauretania* = *maur* + (et)*ania* = "țara maurilor", deci *România* = *rom* + *ania* = "țara romilor". E incorect. Se creează o falsă direcționare.

Nu poți interzice existența unui cuvânt prin lege, dar poți emite norme metodologice, în sensul că în documentele românești oficiale

(inclusiv manuale școlare etc.), termenul de utilizat să fie *țigan*, fără nicio nuanță depreciativă.

E nelogic să impui limbii române să numească o etnie cu un cuvânt al acelei etnii: spunem francezilor *francezi*, nu "franse"; spunem nemților/germanilor *nemți/germani*, nu "doici"; belgienilor *belgieni*, nu "belj" ș.a.m.d. Zeci de cărți referitoare la această etnie, de la Cantemir și Kogălniceanu până în zilele noastre, cu autori dintre cei mai respectabili, au folosit cuvântul *țigan*; iată doar câteva pe care le am la îndemână: *Les Tsiganes* (C.J. Popp, 1930), *Țiganii - între ignorare și îngrijorare* (Elena și C. Zamfir, 1993), *Istoria țăganilor* (L. Cherata, 1994), *Țiganii în istoria româniei* (V. Achim, 1998).

În aceeași direcție, ar trebui militat pentru eliminarea senzației de "incorectitudine politică", de "eroare", pe care o au unii vorbitori, care, după ce folosesc cuvântul natural *țigan*, se corijează repede: "pardon, *rom!*". Nu are niciun rost acest subterfugiu. Problemele comunității țigănești (sau/și, de ce să n-o spunem: problemele create de mulți din această etnie) nu dispar dacă schimbăm numele. Nu aducem situația la zero, n-o răsvirginăm. Ea se rezolvă cu totul altfel: prin educație îndârjită, prin programe iscusite, prin respectul legii.>>

Adăugând la lista profesorului Pruteanu lucrarea Luminiței Cioabă „Ghid de conversație Român-Țigănesc”, consider pledoaria încheiată.

Având în vedere expunerea de mai sus, înaintez prezenta propunere legislativă spre dezbateră și adoptare.

Inițiator: Deputat Silviu Prigoană